

Zbog postignutih rezultata, Međunarodno arhivsko vijeće je preporučilo uporabu "Sevilja modela" za kompjutorizaciju Arhiva Kominterne u Moskvi.

*Živana Hedželi*

**Géza Pálffy, Miljenko Pandžić, Felix Tobler: Ausgewählte Dokumente zur Migration der Burgenländischen Kroaten im 16. Jahrhundert (Odabrani dokumenti o seobi gradišćanskih Hrvata u 16. stoljeću), Eisenstadt (Željezno) 1999, 328 str.**

U ovoj vrlo vrijednoj knjizi objavljeni su prijepisi i regesta 175 izvornih dokumenata na latinskom, njemačkom i mađarskom jeziku iz razdoblja od 1493. do 1760. godine, koji svjedoče o migraciji današnjih gradišćanskih Hrvata u 16. stoljeću. Osim što sadrži razna svjedočanstva o tim teškim i nesigurnim vremenima (npr. izvješće papinskog legata Antuna Fabreguesa papi Aleksandru VI. u kojem mu opisuje bitku na Krbavskom polju, pisma iz kliške i senjske tvrđave, izvješća iz Krajine, poslanice vladarima za pomoć pri nabavi hrane, opreme i vojnika, molbe za dozvolu naseljavanja, saborske zaključke kojima se nastoji zaustaviti depopulacija ugroženih područja itd.), knjiga je obogaćena kazalom mjesta i osoba, prikazom kronologije turskih provala u hrvatske zemlje u razdoblju od 1463. do 1606. godine, popisom netiskanih, tiskanih i ediranih izvora, popisom literature i ilustracijama.

Ova izvorna edicija oslikava iseljeničko kretanje, većinom seljačkih slojeva, njihov put i preseljenje iz njihova zavičaja u hrvatskim zemljama i naseljavanje u novoj domovini u 16. stoljeću.

Iako sama ideja o objavi ovih izvora datira još od tridesetih godina XX. stoljeća, njezina realizacija počela je tek 1995. godine. Osim dr. Felixa Toblera (Željezno), voditelja projekta, u radu su sudjelovali mr. Miljenko Pandžić (Zagreb) i dr. Géza Pálffy (Budimpešta). Realizaciju projekta omogućio je Hrvatski kulturni i dokumentarni centar u Eisenstadtu i njegov predsjednik, dr. Martin Ivančić.

Rad na objavi izvora odvijao se u tri faze: u prvoj fazi pregledana je literatura o hrvatskim naseljima u Gradišću, zapadnoj Mađarskoj, Donjoj Austriji, Moravskoj i Slovačkoj.

Druga faza obuhvaćala je pregled arhivskih fondova koji sadrže dokumente o seobi Hrvata u 16. stoljeću. Mr. Miljenko Pandžić evidentirao je i obradio objavljeni izvorni materijal koji se nalazi u arhivima u Hrvatskoj, dr. Felix Tobler popisao je gradivo koje se nalazi u Austriji, a dr. Géza Pálffy obradio je relevantno gradivo pohranjeno u Mađarskom državnom arhivu.

Ustanovljeno je da postoji mnogo vrsta izvora koji se mogu koristiti za proučavanje povijesti migracije Gradišćanskih Hrvata: urbari i urbarijalni spisi, popisi desetine, administrativni spisi, opisi i inventari feudalnih gospoštija, popisi poreza, spisi o premjerima zemljišta, saborski zaključci, posjedovni spisi, korespondencija feudalaca koji su bili povezani s procesom seobe hrvatskog stanovništva (Batthyány, Nádasdy, Erdödy) i dr. Zbog vrlo velikog broja dokumenata, autori su uzeli u obzir samo one koji se izravno odnose na migracije Hrvata u 16. stoljeću.

Regesti relevantnih izvora na njemačkom i hrvatskom jeziku bili su izrađeni u trećoj fazi rada na projektu.

Zbog velikog opsega gradiva i zbog nepostojanja obavijesnih pomagala koja bi izravno upućivala na izvore što se odnose na proces migracije, bilo je potrebno mukotrpno, strpljivo i detaljno istraživanje objavljenih relevantnih izvora u Hrvatskoj, Austriji i Mađarskoj.

Ipak, zalaganje autora bilo je nagrađeno: čitajući ovu knjigu, možemo rekonstruirati tegobni put hrvatskog stanovništva izbjeglog pred turskim naletima, dobiti jasnu sliku o stanju hrvatskih kolonista u prvo vrijeme nakon njihova naseljavanja i o ulozi hrvatskog malog i srednjeg plemstva u tom procesu. Osim što je veliki doprinos poznavanju povijesti gradišćanskih Hrvata, ovo izdanje je i veliki poticaj za daljnja istraživanja o hrvatskoj kolonizaciji tijekom 16. stoljeća.

*Branka Molnar*

#### **DER ARCHIVAR, god. LII, br. 1–3, Düsseldorf, veljača/svibanj/srpanj 1999.**

Časopis *Der Archivar* u izdanju Glavnog državnog arhiva države Nordrhein-Westfalen izlazi četiri puta godišnje. Slijedeći koncepciju poznatu čitateljskoj publici s cjelinama članaka, izvještaja s arhivističkih skupova, pregledima zakonskih odredbi te stručne literature, u ovogodišnjim izdanjima časopis više prostora posvećuje aktualnom pitanju dostupnosti, uz već tradicionalne teme obrazovanja arhivista, utjecaja suvremene informacijske tehnologije na arhivsku službu, arhivskog zakonodavstva i dr.

U broju 1 od veljače 1999. godine na početku je predstavljen Izvještaj sa 69. Njemačkog dana arhiva, održanog od 29. rujna do 2. listopada 1998. godine u Münsteru. Arhivisti iz Njemačke i 18 susjednih zemalja sastali su se u povodu 350. obljetnice westfalskog mira. Obljetnica je ujedno bila povodom da se pitanje arhiva u ujedinjenoj Evropi odabere kao tema skupa. Uz osvrt na značenje mirovnog sporazuma sklopljenog 1643. godine, u gradu u kojem je održan ovogodišnji kongres, nastojalo se ukazati na posljedice koje je isti imao za smjer budućeg evropskog poli-